

VAWO

'034

VISIE

VAWO VOOR KWALITEIT AAN DE UNIVERSITEIT

IN DEZE VAWOVISIE

PAG. 2

Commentaar door Helen de Hoop

PAG. 3

Reactie op stelling: Zeepkistenretoriek in het buitenland is zinloos

Innoveren met onze MP

Politicus

PAG. 4

Het LAIOO zoekt de aanval: interview met nieuwe voorzitter Victor Spoomaker

SYMPOSION 'ER IS HOOP'

PAG. 7

Symposionprogramma

Eigendom als molensteen

De risico's van de universiteit zitten in het bestuur

PAG. 8

Amsterdam in de bouwput

PAG. 9

Twente VastGoed

PAG. 10

Wageningen kan het net rooien

PAG. 11

De noodzaak van keuzen in het hoger onderwijs

Aanval op het WP

Onder de Schreierstoren

PAG. 12

Agenda VAWO-ledenvergadering en toelichtingen

PAG. 14

ABP-voorstellen om onbedoelde effecten van nieuwe pensioenregeling te elimineren

CMHF-LEDENRAAD: ABP-AKKOORD AANPASSEN

“Effect middelloonstelsel voor wetenschappers onrechtvaardig”

De VAWO heeft zich in de CMHF-ledenraad van 30 september jl. scherp gekeerd tegen de invoering van het middelloonstelsel voor de ABP-pensioenen en de halvering van het nabestaandenpensioen. Voor wetenschappers en een aantal andere beroepsgroepen pakt de stelselwijziging onevenredig slecht uit, zo oordeelden ook vele andere bij de CMHF aangesloten bonden. De ledenraad wil daarom dat het in juli bereikte onderhandelaarsakkoord over de ABP-pensioenen wordt aangepast.

Een definitief oordeel over het ABP-akkoord heeft de CMHF-ledenraad nog niet geveld. Vanwege de regeringsplannen aangaande WAO en prepensioenen hebben de vakcentrales het overleg met de werkgevers in de Raad voor het Overheidspersoneel opgeschort.

Omdat de pensioenfondsen de waarde van hun beleggingen hadden zien kelderen, eiste de toezichhoudende Pensioen- en Verzekeringkamer eind 2002 'herstelplannen' om de verhouding tussen pensioenverplichtingen en vermogen te verbeteren. Het principeakkoord dat de sociale partners daarover op 4 juli voor het ABP bereikten, behelst naast invoering van het middelloonstelsel en 'versobering' van het nabestaandenpensioen (van 10/14de naar 5/14de deel van het ouderdompensioen) ook een ingreep in de regeling voor arbeidsongeschikten. Zij bouwen straks nog maar voor de helft premievrij pensioen op en zien de uitkering teruggebracht van 100 naar 80 procent. Door de maatregelen komt het ABP 3,4 procent goedkoper uit. Daarenboven mag méér pensioenpremie worden betaald (19 in plaats van 15,2 procent).

BRAAFSTE JONGETJE

Op de CMHF-ledenraad betwistte VAWO-voorzitter Kees de Lange allereerst de noodzaak van de drastische ingreep. De vermogenspositie

van een pensioenfonds behoort te worden gezien op lange termijn. Dertig jaar is gebruikelijk. Maar in dit geval is de koersval van 2001-2002 op de beurzen aangegrepen

25 november: ledenvergadering en symposion in Eindhoven

'Er is HOOP' luidt de titel van het symposion dat de VAWO op 25 november in Eindhoven organiseert (aanvang 14.30 uur), in aansluiting op haar ledenvergadering (aanvang 13.30 uur). De titel verwijst naar het op stapel staande nieuwe Hoger Onderwijs- en OnderzoekPlan. Op het symposion staat de financiering van het WO centraal, waarbij in het bijzonder wordt ingegaan op de zware druk die achterstallig onderhoud en ambitieuze bouwplannen bij verscheidene universiteiten leggen op het budget voor onderwijs en onderzoek.

In het middenkatern van deze VAWO Visie wordt op deze en verwante kwesties ingegaan.

Op pagina 13 en 14 staat de agenda voor de Algemene Ledenvergadering, met toelichtingen bij enkele agendapunten.

om het middelloonstelsel – al langer gewenst door het ABP – en andere verslechtingen door te drukken.

De Lange: “Er mag dan een probleem met de dekkinggraad zijn, al hebben de koersen zich alweer enigszins hersteld, globaal gezien is er voldoende in kas. In Nederland zijn ▶

UFO: Universitaire Functie Onderwaardering

Mijn oog valt op een advertentie in de Volkskrant van 5 juli jl. "In de collegezalen, laboratoria, werkkamers en restaurants van de Universiteit Utrecht wordt over tal van vraagstukken nagedacht en gediscussieerd. Dat leidt vaak tot nieuwe gezichtspunten..." Welke *creatieve en communicatieve* universiteitsmedewerker heeft deze stupide tekst nu weer verzonnen? Even later lezen we naar welke twee medewerkers "die zich herkennen in deze open, gedreven en multidisciplinaire cultuur" de universiteit op zoek is. De ene is een P&O-adviseur, de andere een postdoc voor biofysisch onderzoek. De eerste moet analytisch ingesteld zijn, de tweede moet de eigenschappen van diverse soorten luminescente nano-kristallen bestuderen. De eerste moet in een adviesrelatie helder omgaan met de verschillende rollen en verantwoordelijkheden, de tweede moet onder meer nieuwe op energie-overdracht gebaseerde microscopiemethoden onderzoeken. De eerste moet over een HBO/academisch werk- en denkniveau beschikken op het gebied van perso-

neelswerk of een aanverwante richting. De tweede moet een gepromoveerd natuurkundige zijn, liefst met enige jaren ervaring op het gebied van biofysica, lasers en optica. De eerste hoeft met een HBO-opleiding dus niet eens geleerd te zijn, terwijl aan de tweede de eis van zeergeleerd wordt opgelegd. De eerste moet analytisch en creatief zijn, terwijl de tweede natuurlijk als wetenschapper bij uitstek analytisch en creatief is. "Bij de Universiteit Utrecht is wetenschap nooit af. Laat staan je eigen ontwikkeling." Die postdoc biofysica moet heus niet denken dat ze beter ontwikkeld is dan de P&O-adviseur. Integendeel, postdocs zijn eigenlijk nog altijd in opleiding, of niet soms? Het zijn sukkels die na jaren nog steeds niet afgestudeerd zijn! Wat doen ze daar toch ontzettend lang over. En ze konden nog wel zo goed leren op school. Natuurlijk geef je die niet zomaar een baan aan de universiteit. En natuurlijk hoeven ze niet meer te verdienen dan hun creatieve en analytische collega bij P&O. De postdoc (als ze al iemand kunnen vinden) zal worden aangesteld

voor maar liefst twee jaar en kan maximaal 3385,- euro per maand gaan verdienen. De P&O-adviseur kan ook maximaal 3385,- euro per maand verdienen, maar krijgt natuurlijk een contract voor onbepaalde tijd. Wat betekent UFO voor u? Voor mij betekent het dat er onder het mom van 'je kunt nu eenmaal geen appels met peren vergelijken' een schandelijke onderwaardering in stand wordt gehouden van *alle* wetenschappelijke functies. *Doorgeleerd* hebben, gepromoveerd zijn, kennis van zaken hebben, wetenschappelijk-inhoudelijke verantwoordelijkheid dragen, dat zijn allemaal zaken die aan de universiteit niet of maar mondjesmaat tellen. In de UFO-tabel kun je het allemaal zo opzoeken. Een promovendus (die dus al een academische opleiding heeft afgerond en vaak met uitstekende resultaten) verdient net iets meer dan een 'beleidsmedewerker vijfdeklas', maar natuurlijk niet zoveel als een 'beleidsmedewerker derdeklas'. Een 'universitair docent eersteklas' verdient evenveel als een 'communicatie-adviseur eersteklas'. Een

'onderzoeker eersteklas' verdient minder dan een 'projectmanager eersteklas', een 'universitair hoofddocent tweedeklas' trouwens ook. Een 'universitair hoofddocent eersteklas' verdient natuurlijk niet meer dan een 'controller eersteklas' en zelfs niet meer dan een 'beleidsdirecteur derdeklas'. Hoe heeft dit kunnen gebeuren? Wie van de bonden zaten erbij en keken ernaar? En waarom protesteren de wetenschappers zelf niet? Om het eens in de foeilelijke taal van een willekeurige 'communicatiemedewerker eersteklas' te zeggen: waarom communiceren wetenschappers hierover geen statement naar buiten toe? Wetenschappers hebben daar geen tijd voor. Ze werken zich uit de naad. Ze nemen hun vakantiedagen niet eens op (wat door de niet-wetenschappers aan de universiteit steevast geïnterpreteerd wordt als: "Ze voeren zo weinig uit dat ze helemaal geen vakantie nodig hebben"). Maar wetenschappers zijn zo langzamerhand wel degelijk woest. Ik in elk geval wel.

Helen de Hoop

► enorme fondsen opgebouwd, maar in landen als Duitsland, Frankrijk en Italië is vrijwel niet gespaard en moeten de pensioenen via een omslagstelsel uit de belastingen worden betaald. Die landen zijn bereid hiervoor het financieringstekort te laten oplopen. Nederland probeert als het braafste jongetje van de klas de eigen zaken tegen een hoge prijs op orde te krijgen, met het risico onderuitgehaald te worden door een totaal andere financiële aanpak van grote buurlanden."

LANGE CARRIÈRELIJNEN

Voor beroepsgroepen met lange carrièrelijnen, zoals wetenschappers, pakt het middelloonstelsel bijzonder slecht uit. Voor bijvoorbeeld een trambestuurder die snel de hoogste salarisschaal bereikt is het effect veel minder dramatisch.

De Lange: "In het wetenschappelijk onderwijs is het normaal en vakinhoudelijk absoluut wenselijk dat jonge mensen die een universitaire functie ambiëren gaan promoveren en daarna nog een of twee postdocs doen.

En dat gebeurt steeds meer in het buitenland. Vaak krijgen zij pas na hun 30ste of zelfs 40ste een aanstelling en begint dan ook pas de pensioenopbouw. Zij halen zelden meer dan dertig dienstjaren. Promoties naar hoge functies vinden meestal plaats na het 40ste, 45ste jaar of nog later. Door de overgang naar het middelloonstelsel kunnen de pensioenen wel 20 of 30 procent lager worden dan nu het geval is. Dat is voor onze achterban niet acceptabel."

De VAWO-voorzitter stond niet alleen. Met name ook bij de Sector Zorg van de CMHF aangesloten organisaties als NU'91 en de Orde van Medisch Specialististen uitten scherpe kritiek. Geconcludeerd werd dat het ABP-akkoord zo moet worden aangepast dat de schade voor specifieke groepen beperkt blijft. Enkele dagen voor de CMHF-bijeenkomst kwam ook de VSNU in het geweer tegen het ABP-akkoord en met name de halvering van het nabestaandenpensioen. Argument daar-

voor is dat het kostwinnermodel achterhaald zou zijn en partners over het algemeen ieder een eigen pensioen opbouwen. "Maar niet iedereen is tweeverdiener", aldus vice-voorzitter Yvonne van Rooy van de werkgevers.

VSNU gekant tegen de halvering van het nabestaandenpensioen

In plaats van halvering bepleit Van Rooy een reductie tot 70 procent, net als bij de AOW is gebeurd. Ze stelt voor dit te financieren uit besparingen op de FPU. De FPU-regeling zou zo moeten worden aangepast dat mensen er zo laat mogelijk gebruik van maken: "Dat is in lijn met het kabinetsbeleid om langer doorwerken te stimuleren." (AvD) ◀

Het ABP heeft, zoals in het onderhandelaarsakkoord afgesproken, inmiddels nog een aantal aanpassingen van de pensioenregeling voorgesteld, die onbedoelde effecten van maatregelen moeten elimineren. Deze betreffen met name de FPU. Op pagina 14 wordt daarop ingegaan en wordt voorts de ingreep in het nabestaandenpensioen nader belicht.

REACTIE OP STELLING

Zeepkistenretoriek in het buitenland heeft geen zin

In VAWO Visie en op de VAWO-website is de stelling geponeerd dat de internationale publieke opinie zou moeten worden gemobiliseerd in het belang van de Nederlandse wetenschap. Een reactie van dr. Rob C. Peters, als bioloog werkzaam bij Universiteit Utrecht.

Nederland heeft geen mening over de taak van de Nederlandse universiteiten in een verengigd Europa. Wat zou dan het nut zijn van zeepkistenretoriek in het buitenland?

Nederland is niet kennisvijandig. Er zijn veel faciliteiten beschikbaar. Er is veel expertise. Maar er is een overmaat aan betutteling door sukkels.

Wil Nederland zijn beste 5 procent binnen de eigen grenzen houden, dan moet aan veelbelovende wetenschappers een bestaanszeker toekomstperspectief geboden worden met veel academische vrijheid. Het is belachelijk om de beste Nederlanders met een aio-salarisje naar huis te sturen en na vier jaar weer de deur uit te schoppen. Pientere mensen zoeken dan elders hun heil. In het buitenland bijvoorbeeld. Het buitenland slurpt al decennia lang goed opgeleide Nederlandse wetenschappers op die Nederland niet binnen zijn grenzen kan houden. In Rusland daarentegen worden jonge wetenschappers de wereld rondgestuurd in de hoop dat ze zich verrijkt met kennis weer in hun geboorteland vestigen, hetgeen velen ook doen.

Wat te doen? Goed onderwijs garanderen. Toegang tot kennis en expertise garanderen. Derdegeldstroomprojecten en andere tijdelijke rommel niet binnenhalen. Laat commerciële jongens zich maar buiten de universiteiten redden. En wellicht dat strovuurbeleid van NWO stoppen. Tijdelijke projecten leiden tot kapitaalvernietiging. Mobiliteit is niet effectief. Een lange-termijnbeleid vraagt een lange-termijnvisie en stabiliteit. In ons voorbeeldland USA is de mobiliteit onder gevestigde wetenschappers niet zo groot als wij denken. De meeste Amerikanen zitten braaf ingegraven in hun tenure-trackposities en voeren van daaruit hun wetenschappelijke onderneming.

Conclusie: geen stampij maken in het buitenland. Gewoon doorsukkelen of voor een beetje begrip een keertje massaal staken. Maar dat laatste lukt wetenschappers nooit. ◀

ROB PETERS

KENNISECONOMIE

Innoveren met onze MP

Nederland heeft te weinig hoger opgeleiden, te weinig bètastudenten en technici. Nederland is uit de toptien van het Global Competitiveness Report is verdwenen. Uit de onlangs gepubliceerde Kenniseconomie Monitor 2003 blijkt dat Nederland veel te weinig uit geeft aan onderwijs om naar een toonaangevende kenniseconomie te kunnen groeien. De Europese commissaris voor Onderzoek Busquin stelt dat het R&D-niveau van Nederland met net 2 procent lang niet voldoet aan de Lissabon-norm van 3 procent.

Deze signalen bevestigen dat het reeds decennia gevoerde beleid met betrekking tot het wetenschappelijk onderwijs en onderzoek Nederland in een ernstige achterstandsituatie heeft gebracht en het Nederlandse belang behoorlijk heeft geschaad. Het gepretendeerde innoverend vermogen van de Nederlandse ondernemers lijkt omgekeerd evenredig aan hun zelfzorg voor het inkomen. De met name ook door henzelf veel geroemde ondernemerskwaliteit straalt kennelijk te weinig uit naar de eigen onderneming en de Nederlandse economie. We moeten innoveren onder directe leiding van onze MP, terwijl bekend mag worden verondersteld dat echte vernieuwing juist uit de marges van vakgebieden en samenleving afkom-

stig is. Hoe merkwaardig is het te veronderstellen dat mensen die hun maatschappelijke status hebben verworven in het bestaande in staat zouden zijn tot vernieuwing?

Het is heel vervreemdend te moeten vaststellen dat de conservatieve critici van de maakbaarheidgedachte van mening zijn dat economische vernieuwing van bovenaf kan worden gestuurd. Waarop is de begeerte gebaseerd dat we onze kennis ook zelf te gelde moeten willen maken? De wetenschappelijk-technologische basis van de economie is in verval. Of dat een ramp is valt nog te bezien. We zien ze liever vliegen (Schiphol, JSF) of laten het maar varen (Rotterdam, Betuwe-lijn), dan in het maken of verfijnen van dingen onze identiteit te zoeken. Dat sluit aan bij de traditionele Nederlandse koopmansmentaliteit met veel ruimte voor wetenschap en cultuur. Daar scoren we internationaal nog steeds heel goed mee, zij het dat onze taal- en talenbeheersing gierend achteruit holt.

Overigens moeten we niet het misverstand in het leven roepen dat we internationaal hoge ogen kunnen gooien met beheersing van vele talen, indien we niet weten wat we in die talen te melden hebben (het Japie de Opschepper-syndroom). Wellicht blijkt achteraf de 'kenniseconomie' toch vooral een 'economie van kennissen' te zijn. (PF) ◀

Van Paars naar Zwart

De Majesteit treedt eens per jaar op als 'voorleesouder' van gelegenheidswerkjes van haar regeringsgenoten. Gespannen luisteren de auteurs of hun moeizaam geformuleerde bijdrage wel juist wordt weergegeven. De inhoud dit jaar had met verheven betekenissen van 'troon' of 'rede' weinig van doen. Het dominante beleid is dat van 'ieder voor zich en zorgeloosheid voor allen'. Hoe kon het zo ver komen?

Het socialistische rood en het liberale blauw vormden 'paars', de uiteindelijke identiteit van de democraten. De ideologische achterbannen van rood en blauw creëerden met hun opportunistische kritiek de ruimte voor de Langzame Politieke Fragmentatie. De veelkleurigheid van het postpaarse tijdperk geeft de mengkleur 'zwart'. De naamgevend treurspelacteur leverde zijn zorgvuldig geleerde teksten in een vlag van geheugenverlies in voor een horrorscenario voor 'de liquidatie van de sociale rechtsstaat' en het opgeven van fundamentele waarden als

menselijke waardigheid, rechtvaardigheid en vrijheid. Bestaanszekerheid wordt opgeofferd voor onzekere zelfzorg en zelfredzaamheid.

Met als motto 'voorkomen is beter dan herstellen' doemt een 'voorzorgstaat' op met als belangrijkste waarden veiligheid, risico-loosheid en gedragsbeheersing. De totalitaire verleiding van deze preventie roept eerder verrzet op dan het volgzaamheid creëert.

Binnen één jaar tijd is Nederland en de Nederlanders een depressie aangeproat met voor bejaarden, gehandicapten en zieken een uitzichtloos bestaan. In hoeverre hun lijden ondraaglijk wordt, is uiteraard aan de 'eigen verantwoordelijkheid' overgelaten. In het licht van de wet op de levensbeëindiging is er nog slechts 'een arts' nodig om aan het daartoe strekkende verzoek te voldoen. Daar ligt de weg van Paars naar Zwart.

POLITICUS

NIEUWE LAIOO-VOORZITTER VICTOR SPOORMAKER:

“We willen onze eigen doelen bepalen en

De begrippen ‘aio’ en ‘oio’ (assistent-, resp. onderzoeker-in-opleiding) verdwijnen. Daarom zal het LAIOO, het Landelijk AiO en OiO Overleg, op zijn vergadering in november zijn naam wijzigen. In *PromoNed*, zo stelt het in juli vernieuwde bestuur voor. Maar dat is niet de enige of belangrijkste verandering, zegt de nieuwe LAIOO-voorzitter, Victor Spoormaker. “We willen een offensievere aanpak ontwikkelen.”

Dat hij nu LAIOO-voorzitter is, kwam ook voor Victor Spoormaker zelf als een verrassing. Hij begon pas een goed jaar geleden als aio bij Klinische Psychologie in Utrecht. Spoormaker doet onderzoek naar slaapstoornissen, of preciezer: nachtmerries. “Leuk om je ook met algemenere dingen en belangen bezig te houden, dacht ik toen ik van het LAIOO hoorde.” En in januari jl. trad hij toe tot het bestuur. Als vice-voorzitter. “Nee, niet met de bedoeling dat ik Ingrid Giebels als voorzitter zou opvolgen. Daar was toen nog geen sprake van. Maar toen Ingrid en secretaris Sandra van der Graaf weggingen, lag

Het LAIOO (PromoNed?) zoekt de aanval

het voor de hand dat een van de blijvers in het bestuur voorzitter zou worden en bij de verdeling van taken kwam die rol bij mij terecht. Een verrassing, maar wel een aangename. Ik wil graag proberen iets voor elkaar te krijgen.”

Het LAIOO gaat meer zijn eigen agenda bepalen, zegt Spoormaker. “We willen ons wat meer profileren. Zorgen dat we bekender worden, nieuwe folders maken en onze website verbeteren. Maar vooral willen we vanuit een eigen visie onze eigen doelen trachten te bereiken in contacten en overleggen met de diverse instanties. Natuurlijk zullen we ook blijven reageren op wat zich aan ontwikkelingen aandient, maar we willen duidelijk meer doen.”

IDEAAL

De inrichting van het promotietraject is voor het LAIOO uiteraard een centraal thema. Daarbij blijkt meteen ook duidelijk dat het *ageren* en het *reageren* niet los van elkaar staan. Spoormaker c.s. zijn doende hun beeld van het ideale promotietraject in een notitie te formuleren, maar de invoering van het bachelor-masterstelsel dreigt op een aan-

“Van waar het wel goed gaat, kunnen we veel leren”

Foto: Arie van Dalen

tal universiteiten juist voor verslechtingen te zorgen.

Victor Spoormaker: “We willen meer structuur in het promotietraject en meer duidelijkheid over de eisen die aan promovendi gesteld mogen worden. Daar ontbreekt het aan, en dat is volgens ons een belangrijke oorzaak van het lage rendement. Slechts 7 procent van de promovendi rondt hun proefschrift in de beoogde vier jaar af. We zijn nog bezig met de notitie, maar een aantal concrete voorstellen tekent zich wel af.

We willen in de eerste plaats dat er lees- en begeleidingscommissies komen waardoor promovendi minder zijn overgeleverd aan hun promotor. Nu worden ze vier jaar begeleid door hun promotor en de dagelijkse begeleiders. Als de promotor het proefschrift goedkeurt, wordt een leescommissie ingesteld die het beoordeelt. Wij willen naar een situatie zoals in de VS, waar commissies vanaf het begin adviseren, tussentijds evalueren of de gestelde doelen zijn bereikt, en uiteindelijk beoordelen – ook wanneer de promotor de dissertatie niet goed genoeg vindt.”

BEGELEIDING

“Verder zouden we graag overall aio-coördinatoren zien. Waar ze zijn, werkt dat goed, al weten soms maar bar weinig promovendi van hun bestaan af. In Rotterdam bijvoorbeeld maar rond de 30 procent. Die coördinatoren zouden wel meer bevoegdheden moeten krijgen, zodat ze bijvoorbeeld ook gebrekkige begeleiding kunnen aanpakken.

Sommige promotoren hebben van begeleiden weinig kaas gegeten, daar zou scholing voor moeten komen.

Een structurele verbetering kan misschien ook komen van de *graduate schools* waarover wordt gesproken. Die leveren weliswaar een extra bureaucratische laag aan de universiteiten op, maar een goede kant ervan zou zijn dat zo'n orgaan de onderwijstaak voor promovendi op zich kan nemen. Die taak ligt nu bij de onderzoekscholen, maar een kwart van de promovendi heeft geen onderzoekschool. Zij moeten zelf hun onderwijs bij elkaar sprokkelen.

Wat er in ieder geval moet komen, is meer duidelijkheid over wat van promovendi gevraagd mag worden. We zullen zeker niet beweren dat het vooral aan de promotoren ligt dat die rendementen zo laag blijven, het zit 'm het meest in het gebrek aan structuur. Maar sommige promotoren zijn echt onredelijk of redeneren volledig vanuit hun eigen belang, bijvoorbeeld bij nóg een publicatie.

Er moet nu ook gauw een onderzoek van de grond komen naar succes- en faalfactoren in het promotietraject. Daarover zijn we al een tijd in overleg met ambtenaren van OCenW. Ik hoop dat er een beetje vaart in komt. Vooral van waar het wel goed gaat, kunnen we veel leren.”

VLIEGENDE START?

“Ondertussen wordt er in het BaMa-kader gepraat over de zogenaamde ‘indaling’ van een promotiejaar in een tweejarige onderzoeksmaster. Gezien de huidige rendementscijfers is dat totaal irrealistisch. Tenzij

niet alleen reageren”

je de eisen drastisch terugschroeft, maar ik vrees dat dat niet gaat gebeuren. Een aantal universiteiten houdt vast aan vier jaar, maar bij de meer armlastige blijkt drie jaar voor de alfa- en gamma-richtingen een serieuze optie. Hier in Utrecht zijn ze daar echt mee bezig. Wij zeggen: zorg eerst eens dat de meeste mensen hun promotieonderzoek in vier jaar kunnen afronden. We zijn niet per se tegen differentiatie, maar dan om inhoudelijke redenen. Een project moet dan echt in drie jaar te doen zijn.

Een probleem is overigens ook dat de ingangseisen voor de promotie veranderen. In principe kun je ook na een domeinmaster van een jaar of na een hbo-opleiding promotieonderzoek gaan doen. Het verhaal dat je door wat je leert in een tweejarige onderzoeksmaster een vliegende start zou kunnen maken, gaat voor hen al helemaal niet op.

Lastig is natuurlijk dat die ‘indaling’ een aanpak van de afzonderlijke universiteiten is. Dat wordt per instelling uitgevochten, wat betekent dat de plaatselijke overleggen die samen het LAIOO vormen hierin een belangrijke rol moeten spelen. Iets geïnplementeerd krijgen is sowieso een probleem, omdat we bijna nergens in beleidsorganen vertegenwoordigd zijn. Neem een ondernemingsraad. Voor je daarin kan worden gekozen moet je ergens een jaar gewerkt hebben

en dan moet je er drie jaar in zitten. Dat kan bijna niet. Als je bedenkt dat promovendi 15 tot 20 procent van het wetenschappelijk personeel uitmaken, dan moet daar toch een aparte regeling voor komen, bijvoorbeeld met een zittingsduur van anderhalf jaar. Plus natuurlijk compensatie in de contractduur.”

MINDER MOBILITEIT

Het BaMa-stelsel heeft onder andere tot doel de mobiliteit te bevorderen. Maar het LAIOO denkt dat die mobiliteit er eerder door zal afnemen. Spoor maker: “De onderzoeksmasters blijken in de praktijk sterk gelieerd te worden aan bepaalde onderzoekprogramma’s. Dan ligt het niet voor de hand om je onderzoek ergens anders te gaan doen. Sommige instellingen spreken zelfs over gegarandeerde promotieplekken. In theorie liggen er meer mogelijkheden voor een overstap tussen de bachelor- en de masterfase, maar als je in een grote stad als Amsterdam of Utrecht na twee jaar eindelijk een kamer hebt, zul je niet snel verhuizen om elders je master te doen. Als je al goed genoeg weet wat je zelf wilt en goed genoeg geïnformeerd bent over wat er overal te koop is.

Op zich is het geen *must* om op verschillende universiteiten te studeren. Ikzelf heb hier in Utrecht gestudeerd en doe hier ook mijn onderzoek, al heb ik tijdens mijn studie een

semester in Florida gevolgd en na mijn afstuderen vier maanden onderzoek in Californië gedaan. Maar we denken wel dat het goed is, iedere vakgroep werkt toch weer anders. Het bevordert ook de uitwisseling van kennis. Je kunt van elkaar leren.”

Dat bij het CAO-akkoord van juni conform de UFO-uitkomsten salarisschaal 10 voor promovendi uit de bus is gekomen, stemt het LAIOO verheugd. Spoor maker: “Met de concessie van een aanloopschaal kunnen we leven. De overgangsmaatregel pakt voor sommigen wel erg vervelend uit, al zijn er gelukkig ook universiteiten die iets meer doen dan het minimale. Vanaf 2005 is de regeling oké, maar over die overgangsmaatregel praten we nog met de vakbonden. We hopen dat daar nog wat aan wordt gedaan.

Wat we in ieder geval willen bereiken is dat er nu eindelijk eens een goede regeling komt voor contractverlengingen ingeval van ziekte, bestuurswerk, deelname aan medezeggenschap en dergelijke. Daar wordt nu op heel uiteenlopende manieren mee omgegaan. Dat wil zeggen dat we ook op dit punt zijn overgeleverd aan de budgetten van de universiteiten. Er moet een goede regeling in de CAO worden opgenomen.”

BUITENLANDERS

“Voor buitenlandse promovendi moet ook een aantal zaken beter worden geregeld. We hebben een commissie die zich speciaal daarmee bezighoudt. Er zijn er nogal wat. Bij technische opleidingen vormen ze vaak al de meerderheid van de promovendi, maar hier in Utrecht komt bijvoorbeeld ook al zo’n 15 procent uit het buitenland. Die mensen verdienen echt aandacht.

Woonruimte is vaak een probleem, promovendi van buiten de EU mogen nog steeds als bursaal worden aangesteld, maar nu is er ook de kwestie van de verblijfsvergunning voor niet EU’ers, of het nu promovendi zijn, hoogleraren of studenten. Nederland prijst zich uit de markt. Hier kost zo’n vergunning 400 euro per jaar, in Duitsland bijvoorbeeld iets van 40 euro. Sommige universiteiten nemen die kosten voor hun rekening, maar dat drukt natuurlijk weer op het budget. Als je die mensen zo hard nodig hebt, moet je het aantrekkelijk voor ze maken. Het is al een aderlating voor ons onderzoek dat veel buitenlandse promovendi als ze klaar zijn weer weggaan. Dat is de keerzijde van een op zich goede internationale mobiliteit. Je moet ze dus zeker geen extra reden geven om te vertrekken.” (AvD) ◀

Knokken voor subsidie

Het LAIOO bestaat zestien jaar. Het is de vereniging van de plaatselijke overleggen van aio’s en oio’s, die zelf vaak weer een bundeling zijn van overleggen op het niveau van faculteit en dergelijke. Naar schatting is ruim de helft van de zesduizend aio’s en oio’s aangesloten bij een overleg. In sommige plaatsen wordt iedere aio en oio automatisch lid, elders moeten ze zich aanmelden en een paar euro betalen.

Oud-minister Hermans wilde het LAIOO een structurele subsidie verstrekken, maar hij verdween voordat dat was gerealiseerd. Nu zeggen ambtenaren van het ministerie dat het LAIOO feitelijk een vakbond is die niet voor subsidie in aanmerking komt, omdat promovendi werknemers zijn. Victor Spoor maker hoopt de huidige bewindslieden Van der Hoeven en Nijs ervan te overtuigen dat deze redenering niet klopt. “Onze doelstelling is breder. We richten ons ook op immateriële zaken. Bovendien krijgen alle promovendi informatie van ons en kan iedereen vragen voorleggen, lid of geen lid. We willen geen vakbond zijn, want er zijn al goede bonden. We adviseren promovendi om daarvan lid te worden, zonder daarbij overigens een voorkeur uit te spreken.”

Het LAIOO was anderhalf jaar geleden een van de oprichters van Eurodoc, het Europese platform van promovendi. De prille vereniging heeft nog geen duidelijke koers kunnen uitzetten, maar groeit al wel flink. Inmiddels zijn organisaties uit een vijftiental landen erbij aangesloten.

Eigendom als molensteen?

Zo'n veertig jaar geleden was de bedrijfsvoering voor een Nederlandse universiteit heel wat eenvoudiger dan nu. Als overheidsinstelling werd een rijksuniversiteit volledig vanuit Den Haag bestierd. Belangrijke beslissingen op het gebied van beleid en uitvoering berustten bij de minister van Onderwijs, die daarmee ook automatisch verantwoordelijk was voor de gemaakte fouten. Het gebeurde bijvoorbeeld om die reden praktisch nooit dat een slecht functionerende, "door de kroon benoemde" hoogleraar werd ontslagen. De universiteit met zijn rector magnificus en ambtelijke top, bijgestaan door een uit actieve notabelen samengesteld college van curatoren, "bereidde voor en voerde uit". In financieel opzicht viel er nauwelijks iets te klagen: de universiteiten namen toe in omvang en aantal, in reactie op het snel groeiende aantal studenten; met de 'Toxopeus-ronde' werd ook de achtergebleven salariëring aangepast bij de rest van herrijzend Nederland.

Nú is dat totaal anders: de minister financiert nog grotendeels maar véél te krap, stelt hoogstens kaders, benoemt raden van toezicht en laat de universiteiten het verder zelf uitzoeken. Terreinen, gebouwen en inventaris zijn niet langer rijks-eigendom, maar zijn mét achter-

stallig onderhoud in eigendom overgedragen aan de gebruikers. Gemaakte fouten komen voor rekening van de universiteiten zelf; in principe kan een universiteit zelfs failliet

gaan. De salarissen van de academisch gevormde medewerkers bij de universiteiten zijn, in vergelijking met wat die medewerkers elders in de Nederlandse samenleving zouden kunnen verdienen, beslist aan de zuinige kant. Bestuurd worden de universiteiten tegenwoordig door 'professionals', die als zodanig in de meeste gevallen zijn opgegroeid in het bedrijfsleven of bij het openbaar bestuur. De universiteiten hebben dolgraag een (ex-)coryfee als bestuursvoorzitter en daarvoor betalen zij graag wat méér.

Welke toestand biedt de beste mogelijkheden, die van toen of die van nu?

Is eigendom van verouderd en verkommerd vastgoed voor de universiteit inderdaad als een molensteen om de hals?

Maakt de combinatie van achterstallig onderhoud, wisselende studentenaantallen en gierige overheid het inderdaad noodzakelijk om de besturing van universiteiten in handen te geven van ondernemers, willen de universiteiten nog enige kans hebben om te overleven?

Onder meer deze kwesties komen op het VAWO-symposium aan de orde. ◀

PAUL GOEMANS

TU/E GASTHEER OP 25 NOVEMBER

IS ER HOOP?

Op 25 november vindt bij de Technische Universiteit Eindhoven (TU/e) het VAWO-symposium 'Er is HOOP' plaats. Het nieuwe Hoger Onderwijs- en OnderzoekPlan verschijnt dit najaar. De daarin geschilderde beleidslijnen voor de ontwikkeling van het hoger en wetenschappelijk onderwijs zullen de academische wereld ongetwijfeld in beroering brengen.

Vragen die kunnen rijzen zijn:

- welk effect hebben de bezuinigingen van het kabinet op de universiteiten?
- welke belasting vormen gebouwen en infrastructuur voor de begroting van de instellingen?
- moeten universiteiten publiek-privaat gefinancierd gaan worden en welke gevolgen zou dat kunnen hebben voor de aard en inhoud van onderwijs en onderzoek?
- en natuurlijk ook: *wat betekent dit alles voor het personeel?*

Na enkele inleidingen zal onder leiding van ir. H. Roumen, secretaris van de TU/e, een forumdiscussie worden gehouden. Twee inleiders zijn thans bekend: Hugo Levie van de VSNU (hoofd Werkgeversoverleg en CAO-zaken) en Jessie van Rooy van de TUe (specialiste inzake de financiering van bouwprojecten).

Locatie Collegenzaal 5, Auditorium TU/e

Programma Vanaf 14.30 uur: Inloop met koffie en thee

15.00 uur: Inleidingen en forumdiscussie

17.00 uur: Einde en borrel.

De risico's van de universiteit zitten in het bestuur

Ten tijde van de gewraakte IHV-operatie (de overdracht van de eigendom van onroerend goed), in november 1998, werd door

“om – in het licht van de wettelijke taak, de huidige wijze van bekostiging en de gewijzigde verantwoordelijkheid voor bedrijfsrisico's – de vermogenspositie en de liquiditeit van de universiteiten in kaart te brengen en te adviseren over het gewenste niveau van reserves, voorzieningen en liquiditeit”. De commissie werd bij haar werkzaamheden ondersteund door een team van KPMG en heeft

regelmatig overlegd met een begeleidingscommissie bestaande uit deskundigen van de ministeries van OCenW en Financiën en uit de universitaire wereld. De commissie rapporteerde aan de minister van OCenW en de VSNU. Bestudering van de rapportage van de commissie-Koopmans werkt enerzijds teleurstellend en anderzijds verheugend op een universitair medewerker. Het is een tamelijk taai en saai rapport; het biedt allerminst kant-en-klare oplossingen. Echter, duidelijk wordt dat de financieel-eco-

nomische bedrijfsvoering van een universiteit niet bij benadering zo moeilijk is als die van een onderneming: de universiteit heeft geen lastige aandeelhouders; de financiering door de overheid is krap, maar wél langdurig gegarandeerd; het onderwijs, als meest risicovolle deel van de financiering, speelt de kleinste rol; wisselingen in aantallen studenten en promoties werken beperkt, traag en gedempt door in het financieringsmodel (PBM). Kortom, een universiteitsbestuur dat voortdurend een vinger aan de

De financieel-economische bedrijfsvoering van een universiteit is lang niet zo moeilijk als die van een onderneming

het ministerie van OCenW samen met de VSNU de hooggeleerde commissie-Koopmans geïnstalleerd, met de opdracht

► pols houdt, heeft voldoende tijd om bij te sturen en de tering naar de nering te zetten.

Ook de instandhouding van gebouwen en inventaris moet mogelijk zijn, mits de universiteit zich beperkingen oplegt in het tempo waarmee daaraan al of niet geleend geld wordt uitgegeven.

In feite concludeert de commissie dat alle Nederlandse universiteiten tezamen een tekort hadden/hebben aan eigen vermogen (d.w.z. de genormeerde boekwaarde van terreinen en gebouwen met inventaris plus liquide middelen minus leningen) ter grootte van 30 procent van wat nodig zou zijn voor een solide bedrijfsvoering. Voor alle universiteiten samen kwam dit tekort ultimo 1997 neer op 750 miljoen euro. Omdat niet verwacht werd dat de overheid dit bedrag zomaar zou willen bijpassen, is aan de minister geadviseerd om de rentelasten (5 procent) van dat tekort jaarlijks aan de universiteiten te betalen.

GRAND TRAVEAUX

De grootste bedreiging voor de universiteiten zijn blijkbaar niet instortende gebouwen, wegblijvende of juist in groten getale toestromende studenten, of een bezuinigende overheid; het zijn wél de ondernemende bestuurders. De universiteit is een bedrijf, maar beslist geen onderneming. Een conservatieve bestuursmodus met vermijding van onnodige risico's is om die reden gewenst.

Professionele bestuurders als van KPN of Laurus zijn gevaarlijk voor een universiteit. Uit verveling, of om zichzelf als buitengewoon te kwalificeren, verspillen zij energie en geld van universiteiten aan onnodige en zelfs schadelijke 'grands travaux', bijvoorbeeld in de vorm van prestigieuze gebouwen of grootscheepse reorganisaties. Laten de universiteiten toch voorzichtig zijn met professionele bestuurders. ◀

PAUL GOEMANS

De auteur vertegenwoordigt CMHF/VAWO in het Lokaal Overleg aan de TU/e

BEREIKBAARHEID TU/e

Informatie over de wijze waarop de TU/e is te bereiken, vindt u bij de agenda voor de VAWO-ledenraad op pagina 12/13.

Amsterdam in de bou

Het College van Bestuur van de Universiteit van Amsterdam (UvA) wekt nog immer de indruk in de race te zijn voor de slechtst bestuurde instelling voor hoger onderwijs van Nederland. De Voorjaarsnota 2003 waarin de financiële perspectieven uiteengezet worden, laat aanzienlijk tekorten zien, waardoor de solvabiliteit van de instelling in de gevarenzone dreigt te komen. Bovendien zijn gedurende een reeks van jaren de instroomcijfers bepaald niet om over naar huis te schrijven, en verliest de UvA voortdurend marktaandeel. Reden tot zorg zou men zeggen. Reden ook om in het verleden geformuleerde voornemens nog eens extra tegen het licht te houden. En met name is het dan interessant om na te gaan waarop redelijkerwijs bezuinigd kan worden.

De UvA heeft jaren geleden een buitengewoon ambitieus, en volgens sommigen megalomaan, bouwprogramma geformuleerd. De universiteit dient in de visie van het CvB op vier kernlocaties geconcentreerd te worden, en daarvoor zijn enorme investeringen nodig. De bouwplannen op het Binnengasthuisterrein stuiten op aanzienlijke sociale en politieke weerstand en zijn inmiddels in hun oorspronkelijke vorm van tafel. De bouwplannen voor de bètafaculteit in de Watergraafsmeer hebben door de weerstanden van actievoerders inmiddels alweer aanzienlijke vertraging opgelopen. Reeds vanaf het midden van de jaren negentig wordt de universitaire bevolking voorgehouden

dat de voorgenomen nieuwbouw in de Watergraafsmeer over vijf jaar gerealiseerd zal zijn. Ook nu, in 2003, wordt voltooiing van de voorgenomen bouwplannen pas op een termijn van jaren verwacht. Mede door de enorme problemen met de bèta-instroom waarmee de Nederlandse universiteiten en met name de UvA te kampen hebben, is bij de scheikunde een gigantische reorganisatie ingezet. De consequenties hiervan voor de bouwplannen en het programma van eisen zijn vooralsnog onduidelijk.

HELDERE KEUZES

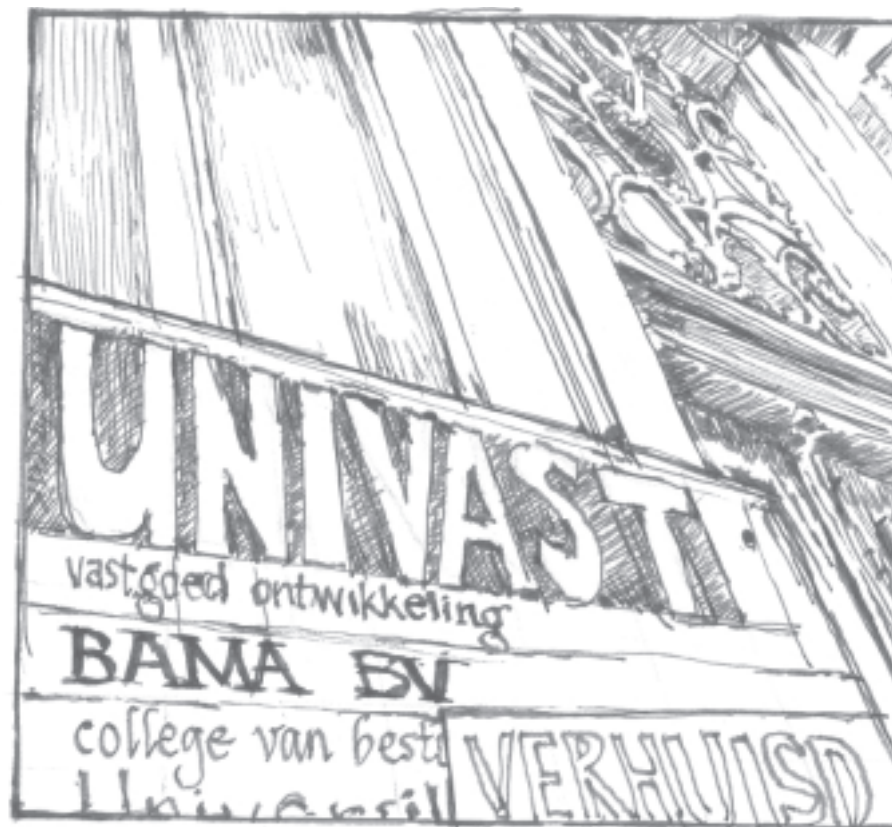
In de Voorjaarsnota 2003 wordt uitgegaan van een investeringspakket voor de totale universitaire huisvesting ten bedrage van ruim een half miljard euro. Dit bedrag is te hoog in relatie tot de geldende solvabiliteitscriteria. Het maximale bedrag dat nog wel binnen deze criteria gefinancierd zou kunnen worden is aanmerkelijk

lager. Liever dan de bouwplannen te reduceren, wil men het verschil van € 54 miljoen bij de (goeddeels noodlijdende) faculteiten in rekening

brenge als een vergoeding voor de huisvestingskosten van tweede- en derdegeldstroomprojecten. Voor de aanpak van de asbestproblematiek, die de UvA al de nodige materiële en immateriële schade en landelijke negatieve publiciteit heeft bezorgd heeft, wordt € 60 miljoen geraamd.

De Centrale Ondernemingsraad (COR) heeft over deze Voorjaarsnota 2003 een uitgebreid en goed onderbouwd advies uitgebracht. In dit inderdaad

Voor investeringen in de huisvesting is ruim een half miljard begroot

uwput

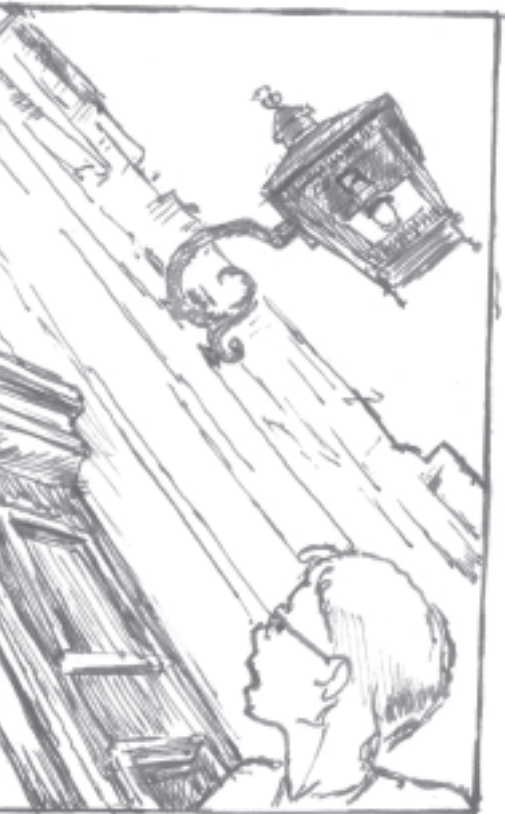
Twente VastGoed

zeer kritische werkstuk wordt het CvB aangeraden om nu eindelijk eens heldere keuzes te maken. De te verwachten tekorten dienen in de visie van de COR bestreden te worden door een aanmerkelijke beperking van de huisvestingsplannen, en door een drastische bijstelling van de kosten die de UvA de laatste jaren gemaakt heeft voor het optuigen en onderhouden van een uiterst kostbare, overbodige en ongewenste managercultuur. Momenteel wordt door de UvA nog niet de helft van de beschikbare middelen aan de primaire processen van onderwijs en onderzoek besteed. In de ogen van de personeelsvertegenwoordiging is een dergelijk beleid onverdedigbaar. Duidelijke taal zou men zeggen (en voor wie in meer details geïnteresseerd is toegankelijk op de website uva.nl/centraleondernemingsraad/).

Natuurlijk verwacht iedereen nu een uitgebreide en doorwrochte respons van het CvB op een dergelijk kritisch stuk van de personeelsvertegenwoordiging. Daar blijkt geen sprake van. In een kort briefje geeft het CvB aan dat er diverse alternatieven voor het geldende huisvestingsplan de revue gepasseerd en weer verworpen zijn. Over de door de personeelsvertegenwoordiging geadviseerde terugdringing van de kosten van de managercultuur wordt in de CvB-reactie zelfs met geen woord gerept. Een kostbare omissie, in meer dan één opzicht. ◀

KEES DE LANGE

De auteur is lid van de Centrale Ondernemingsraad van de UvA en voorzitter van de VAWO.

Het politieke begrip 'eigen verantwoordelijkheid' betekent dat de overheid 'rekening en risico' bij voorkeur bij anderen, doorgaans de gedupeerden, deponert. In de obsessie voor het terugdringen van de staatsschuld wordt natuurlijk alleen geke-

De eisen zijn strikt na de vuurwerkcramp en de brand bij de UT

ken naar de 'zichtbare' staatsschuld. Achterstallig onderhoud, of dat nu het spoorwagennet of universitaire gebouwen betreft, vormt de onzichtbare staatsschuld. Met een groots gebaar heeft de rijksoverheid jaren geleden gebouwen en terreinen aan de universiteiten vrijwel om niet overgedragen teneinde zich te vrijwaren van het achterstallig onderhoud. Daarmee hebben de universiteiten een 'eigen verantwoordelijkheid' gekregen die oploopt tot zowat € 1,8 miljard. Deze problematiek is binnen de budgetten van het universitaire bestel onoplosbaar. Bovenop de reeds jarenlange bezuinigingen in het wetenschappelijk onderwijs en onderzoek is dit een onzichtbaar gemaakte ondraagbare extra bezuinigingslast. Alhoewel de omvang van de problematiek reeds door de toenmalige staatssecretaris Cohen is erkend, is nu niet meer dan € 40 miljoen beschikbaar ter leniging van de hoogste nood. Dat kan niet anders dan leiden tot het stellen van duidelijke prioriteiten. Of het kabinet daartoe in staat is valt nog te bezien.

De Universiteit Twente verkeert nog eens in een bijzondere positie. Vanaf 1961 zijn in betrekkelijk korte tijd de gebouwen neergezet. Na veertig jaar is daarom de omvang van het achterstallig onderhoud groot. Ook aan de eisen van de Rijksoverheid met betrekking tot arbeidsomstandighedenwetgeving en milieu wordt niet voldaan. Twente heeft een gedoogconvenant met de gemeente Enschede, waarin is bepaald dat vóór november 2008 aan alle eisen moet zijn voldaan. Na de vuurwerkcramp met SE Fireworks en de brand van november 2002 in een van de UT-gebouwen, is de marge om aan de eisen te voldoen nihil. Twente dient daarom als topprioriteit door de Rijksoverheid te worden erkend. De omvang van het vastgoedprobleem in Twente was aanvankelijk € 226,6 miljoen en is door eigen investeringen tot en met 2002 van € 38,6 miljoen anno 2003 gere-

duceerd tot € 188 miljoen. Nog geen kleinigheid voor een periode van vijf jaar. Zonder externe financiering gaat dat niet. De exploitatielasten bedragen ruim € 18 miljoen per jaar. In 2003 is daartoe een reorganisatieproces ingezet dat uiteindelijk in 2006 structureel € 9 miljoen moet opleveren. Die reorganisatie zou uiteindelijk onverantwoord blijken te zijn wanneer de Rijksoverheid niet via additionele financiering de jaarlijkse exploitatie zou ontlasten. Tenslotte heeft de universiteit een sterke regionaal-economische functie door het extern creëren van in totaal zo'n 4500 banen.

REORGANISATIE-DILEMMA'S

Uitgangspunt bij de reorganisatie was het ontzien en zo mogelijk versterken van het primaire proces. Twente scoort heel goed bij onderwijs- en onderzoeksvisitaties. Daarom is ervoor gekozen de reorganisatie te concentreren op de interne dienstverlening, in het besef natuurlijk dat zoiets het primaire proces niet ongemoeid kan laten. Interne dienstverlening enerzijds en het primaire proces anderzijds zijn echter 'twee werelden apart'. Wetenschappers hebben bij wijze van spreken de wereldgemeenschap van beroepsgenoten als primair referentiekader. Waar de wetenschappers de instelling waar ze werkzaam zijn kunnen beschouwen als een toevallige samenloop van faciliteiten, inwisselbaar voor andere instellingen, is de interne dienstverlening volledig instellingsgericht en instellingsafhankelijk. Je kunt niet zomaar tegen

De universiteit blijkt geen interne markt te zijn met concurrentie

mensen zeggen dat het werk dat ze al jaren hebben gedaan ineens overbodig is geworden. 'Waar doet snijden het minst pijn?' is een vraag die een zware mentale druk op de leidinggevenden legt. Met name ook omdat je die vraag moet loskoppelen van iemands functioneren.

De universiteit blijkt géén interne markt te zijn, waardoor de interne dienstverlening geen tot weinig 'natuurlijke' impulsen krijgt zich klantgericht op te stellen. Van de door marktfundamentalisten zo toegejuichte concurrentie is geen sprake. Bovendien moet men ook voldoen aan de eigen normen van taakuitoefening en beheer. Kortom het reorganisatieproces van de dienstverlening is moeizaam gebleken, ▶

► bleken, waarbij het nog helemaal niet duidelijk is dat het bij de nu gedane ingreep kan blijven. Of bezuiniging de beste start van vernieuwing is, is nog lang niet uitgemaakt.

Gegeven de eigen wereld van de wetenschap is voor een sturingsmodel gekozen dat de positie van de wetenschappers in die eigen gemeenschap honoreert. Als eerste is een organisatorische en financiële verzelfstandiging van het onderzoek gerealiseerd. Het onderwijs en het wetenschappelijk personeel zijn in vijf faculteiten geconcentreerd. De wetenschappelijke directeuren van de onderzoeks-

instituten zijn gelijk aan de decanen van de faculteiten, beheren het onderzoeksgeld en huren op programmatische basis het wetenschappelijk personeel in. Het financieringsmodel stimuleert het extern werven van onderzoeksgelden voor wetenschap (tweede geldstroom) en kennistransfer (derde geldstroom), alsmede het realiseren van promoties. Bovendien is er voor vernieuwende onderzoeksgebieden 10 procent van het onderzoeksbudget op centraal en 10 procent in de instituten gereserveerd; er is immers voor de ontsluiting van nieuwe gebieden nog geen 'markt'. Dat de

universiteit zich op deze wijze erg afhankelijk maakt van externe 'beleidswensen' wordt niet als een handicap gezien. Het levert ook prominente erkenningen als Centres of Excellence op. Opleidingen zijn veel minder te concentreren en te disciplineren in vergelijking met het onderzoek. In het verleden had Twente opleidingen waarvan soms wel 40 procent aan onderwijs uit andere faculteiten werd toegeleverd dan die waarin de opleiding was gevestigd. Twente is jaren geleden al begonnen met het introduceren van een 'minor' in de opleidingen. Een minor beoogt met de studie van

één trimesteromvang in een heel ander vak dan de eigen opleiding een paradigmawisseling bij de student te bewerkstelligen. Dat stimuleert de academische vorming bij studenten. In de nieuwe bacheloropleidingen moet een verdere verbreding worden gerealiseerd, waardoor studenten pas in een latere fase tot specialisatie overgaan. ◀

PIETER FOKKINK

De auteur is, naast redactielid van VAWO Visie en vice-voorzitter van de VAWO, voorzitter van de CMHF/VAWO Twente. Dit artikel is geschreven na een gesprek met Willem te Beest, portefeuillehouder financiën in het College van Bestuur.

Wageningen kan het net rooien

Al ver voor 1995, toen Wageningen Universiteit juridisch eigenaar werd van de gebouwen en de gronden, was zij economisch eigenaar. Er werd geld verkregen voor onderhoud, renovatie en nieuwbouw. In de financiering van de universiteit via het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) is en was dit geld opgenomen in de lumpsum. Nieuwe, ingrijpende eisen ten aanzien van milieu, arbeidsomstandigheden en gebruiksvergunningen komen wel ten laste van de universiteit. In het licht van de nieuwbouwinspanningen kan de universiteit het net rooien, aldus Ad van der Have, Vastgoed en Bouwzaken van Wageningen Universiteit en Researchcentrum (Wageningen UR), een samenwerkingsverband van WU en enkele onderzoeksinstituten van de Stichting Dienst Landbouwkundig Onderzoek (DLO).

De Wageningse situatie was gunstiger dan die bij de andere universiteiten, die rechtstreeks onder het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCenW) vallen. Na 1995 was hun situatie schrijnender.

Vanaf 2002 heeft het kabinet al wel 5 miljoen euro uitgetrokken voor de gebouwen van de universiteiten en ingaande 2004 komt er 15 miljoen oplopend tot 35 miljoen in 2006 structureel per jaar beschikbaar voor herbouw en renovatie van het vastgoed bij de universiteiten. Via LNV deelt ook WU naar rato in deze tegemoetkoming van de kosten van vastgoed.

De gebouwen van WU zijn ook niet gesitueerd in een historische setting. Een voordeel, want bij monumentale panden kunnen de onderhoudskosten hoog oplopen. De weini-

ge monumentale panden zijn of worden verkocht voor andere gebruiksdoelen. Wat betreft de gronden beschikt de universiteit nog wel over twee arboreta op de Wageningse Berg. Deze botanische tuinen, die de wetenschappelijke collecties vormen voor onderwijs en onderzoek, en tevens zijn opengesteld voor het publiek, komen wel ten laste van WU.

De nieuwbouw (ca. 110 miljoen euro) binnen het samenwerkingsverband Wageningen UR wordt zoveel mogelijk gecentreerd rond het complex De Born aan de Bornse- en

Maximale synergie en efficiëntie door delen van de universiteit in één gebouw met researchinstituten onder te brengen

Drœvendaalse stegen. Het streven is om rond 2007 de vijf functionele groepen van Wageningen UR – Agrotechnology & Food Sciences Group, Animal Sciences Group, Environmental Sciences Group, Plant Sciences Group en Social Sciences Group) elk afzonderlijk in één gebouw op dat complex te huisvesten.

LENING EN VERKOOP

Met het onderbrengen van de delen van de universiteit en een of meer researchinstituten in één gebouw wordt getracht maximale synergie en efficiëntie te bereiken. Zo zal binnen het gebouw van de Plant Sciences Group zowel het voormalige Departement Plantenwetenschappen van WU als het DLO-instituut Plant Research International

gehuisvest worden. Ook het Facilitaire Bedrijf van Wageningen UR zal op complex De Born een plaats vinden, in een groot Forumgebouw waarin alle onderwijsactiviteiten zullen worden uitgevoerd. Op termijn zullen ook de onderwijsinstellingen Larenstein en het Van Hall Instituut onder de paraplu van Wageningen UR van deze onderwijsfaciliteiten gebruikmaken.

Met een lening van ca. 35 miljoen en de opbrengst van de toekomstige verkoop van gronden en gebouwen in het centrum van Wageningen moet het mogelijk zijn al de geplande nieuwbouwprojecten te realiseren. Met de nog lopende aanleg van een vierbaans-aansluiting van dit complex naar de A12 Utrecht-Arnhem en het recent vernieuwde viaduct over de A12 is het gebouwencomplex verzekerd van een uitstekende autoverbinding met de rest van Nederland.

Op een aantal locaties, onder andere in Lelystad, zullen nog wel delen van Wageningen UR zelfstandig gehuisvest blijven. Het bestuurscomplex en de aula blijven in het centrum van Wageningen. Op termijn zal een nieuwe aula zal worden gebouwd in de nabijheid van het bestuurscentrum.

Bij WU is dus geen sprake van nieuwbouwlasten ten koste van onderwijs- en onderzoeksactiviteiten, en evenmin ten koste van het personeel. ◀

DICK VERDUIN

De auteur is vertegenwoordiger van CMHF/VAWO in het Lokaal Overleg in Wageningen (Overlegorgaan Personeelsaangelegenheden Wageningen Universiteit, OPWU) en redacteur van VAWO Visie

CRISIS IN HET HOGER ONDERWIJS

De noodzaak van keuzen

Bij de opening van het Academisch Jaar hebben de machtigen in dit land zich weer van hun beste zijde laten zien. Uitgenodigd bij instellingen waarvan zij de waarde niet op prijs stellen, lieten onze bewindspersonen weten dat het maar eens uit moet zijn met het middelmatige gedoe. Onze MP lanceerde de volzin “we moeten de sterren laten stralen”, maar geld voor de daartoe benodigde ruimtekijkers komt er niet bij. Wel kan er geld komen voor ‘bewezen’ kwaliteit. Dat heeft iets van de Saharabewoners een drainage beloven op voorwaarde dat ze eerst zelf een regeninstallatie aanschaffen.

Wat is kwaliteit? Onlangs konden we uitvoerig lezen hoe succesvolle wetenschappers zich in de richting van hun onderzoek laten leiden door het redactiebeleid van *Science* en *Nature*. Omdat ‘kwaliteit’ niet wordt gemeten aan wetenschappelijke nieuwsgierigheid en relevantie, maar aan publiceerbaarheid van resultaten, is het redactiebeleid van gerenommeerde tijdschriften tot ‘norm’ verheven. Conservatiever kan het niet.

De crisis in het hoger onderwijs is volop gaande. Het HBO gaat steeds meer op een universiteit lijken, terwijl universiteiten druk doende zijn HBO-instellingen op hun niveau te beconcurreren. Willen we op den duur méér hoger opgeleiden hebben, dan volstaat het niet om HBO en universiteiten in één

systeem onder te brengen. We zullen dan tenminste het huidige middelbaar beroeps-onderwijs óók de status van hoger onderwijs moeten geven, zoals we dat decennia geleden met het huidige HBO hebben gedaan.

Marktfundamentalisten bepleiten nog meer concurrentie tussen alle instellingen, bij voorkeur leidend tot een op prestige (met welke inhoud wordt nog maar even in het midden gelaten) gebaseerde hiërarchie. Dat past aardig in die upgradingsopvatting.

Echte keuzen gaan we in Nederland uit de weg. Waarom is de invoering van het BaMastelsel niet gebruikt om tot een duidelijke taakverdeling van beroepsopleidingen en wetenschappelijke opleidingen te komen? Waarom kunnen direct-arbeidsmarktgerichte opleidingen niet door die markt worden gefinancierd? Waarom beperkt de publieke taak zich niet tot het instandhouden van de basiswetenschappen en de cultuurwetenschappen? Moet al het WP aan de universiteit zich nog wel in het grensverleggende avontuur storten of wordt het tijd dat er ook integrerende wetenschappers komen die de gespecialiseerde en gefragmenteerde kennis in onderlinge samenhang weten te brengen als nieuwe universitaire taak?

Uiteindelijk zullen die keuzen essentiëler zijn dan de huidige aandacht voor het commercialiseren van onze kennis. (PF) ◀

Aanslag op het WP

Met het inhuren door de VSNU van het consultancybureau Hay voor het project Universitair Functie-ordenen (UFO) was duidelijk dat kwantitatieve managementaspecten hoger gewaardeerd zouden worden dan kwalitatieve inhoudelijke taken. Uit de bijlage bij de CAO blijkt dat het management weer goed voor zichzelf heeft gezorgd. Voor de hoogste hoogleraarfunctie is de devaluatie van schaal 18 naar schaal 17 gerealiseerd, terwijl zowel het onderwijs- en onderzoekmanagement, als het bestuurlijk en beheersmanagement de schalen 15 t/m 18 ruim bezetten.

De universitaire werkgevers, een wat rare benaming voor de hoogst betaalde werknemers, geven een duidelijk signaal af dat zij zelf aan de wetenschapsbeoefening, het onderzoek en onderwijs, géén hoge waarde toekennen, althans niet gelijk of hoger dan aan het management ervan. Wie kan dan nog politici ongelijk geven dat zij die signalen omzetten in harde beslissingen?

Ook de wijzigingen in het pensioenstelsel met middelloon en halvering van nabestaandenrechten is gegeven de lange carrièrelijnen bij het WP een aanslag op de arbeidsvoorwaarden. Het UFO-systeem verlengt deze lijnen nog eens.

Daarnaast is de afbraak van de sociale zekerheid met name voor het vele tijdelijke wetenschappelijke personeel een ramp. (PF) ◀

Onder de Schreierstoren

Elke organisatie krijgt de medezeggenschap die zij verdient. In een goed bestuurd bedrijf, waar het management de kunst van het luisteren en inhoudelijk overleggen verstaat, zullen de gekozen leden in de medezeggenschap hun rol met enthousiasme vervullen en aldus een systeem van ‘checks and balances’ in stand houden dat ten voordele van zowel personeel als onderneming strekt. In een slecht bestuurde instelling zijn alle mechanismen aanwezig die op den duur onvermijdelijk leiden tot problematisch functionerende inspraakorganen. Sinds de invoering van de Modernisering Universitaire Bestuursorganisatie (MUB) heeft elke universiteit een zekere mate van vrijheid om binnen een bepaalde bandbreedte een eigen vorm van bestuur en inspraak te kiezen en inhoud te geven. De Universiteit van Amsterdam (UvA) heeft gekozen voor de meest hiërarchische bestuursvorm die binnen de MUBse bandbreedte mogelijk was. Deze instelling is daarom een geschikte sociologische proeftuin om de werking van de MUB in zijn meest rudimentaire vorm en in al zijn ongepolijste facetten te observeren. Daar word je niet vrolijk van.

De archaische managementcultuur heeft geleid tot een houding bij het personeel van ‘het zal mijn tijd wel duren’. De

tevredenheid met het MUBse circus is blijkens allerlei enquêtes dan ook uiterst gering, maar gewenste aanpassingen zijn tot dusver uitgebleven. De opkomst bij de recente verkiezingen voor de medezeggenschap is sterk gedaald vergeleken met drie jaar geleden. Door de belabberde participatie en het gebrek aan kandidaten is nu de Centrale Studentenraad (CSR) slechts voor ongeveer de helft bezet. De Centrale Ondernemingsraad (COR) is wel volledig bemenst, met de helft van de zetels voor ABVAKABO, en de andere helft voor VAWO/CMHF. Echter, in dit gremium heeft de ABVAKABO-fractie onlangs gepoogd via een ouderwetse coup de macht te grijpen door een controversieel dagelijks bestuur te kiezen zonder dat dit geagendeerd was, terwijl een aantal leden uit de concurrerende fractie met vakantie was. De VAWO-fractie bestrijdt de geldigheid van een op een dergelijke wijze geënceneerde ‘verkiezing’. Een gang naar de bedrijfscommissie lijkt nu voor de hand te liggen.

Medezeggenschap à la capitale: een experiment met uitsluitend verliezers.

Sagittarius

Agenda Algemene Ledenvergadering 25 november

Op dinsdag 25 november a.s. houdt de VAWO in Eindhoven haar 63ste Algemene Ledenvergadering. Aansluitend vindt zoals gebruikelijk een symposium plaats (zie elders in dit nummer). Enkele agendapunten worden elders op deze pagina's namens het bestuur toegelicht.

Locatie: Auditorium Technische Universiteit Eindhoven, collegezaal 5

Tijd: 13.30-14.30 uur

Agenda:

1. Opening en bestuursmededelingen
2. Goedkeuring verslag van de 62ste Algemene Ledenvergadering van 26 november 2002
3. Goedkeuring jaarverslag en jaarrekening 2002*
4. Vaststelling contributies 2004
5. Vaststelling begroting 2004
6. VAWO-bestuursstructuur
7. Fusie VAWO/Landelijk Postdoc Platform
8. Bestuurssamenstelling
Volgens het huishoudelijk reglement zijn aftredend mw. dr. H.

de Hoop, mr. ir. A. Rijlaarsdam en drs. H.J.J. Swarte. Rijlaarsdam en Swarte zijn reglementair niet opnieuw verkiesbaar. Het bestuur draagt voor verkiezing voor dr. E. de Heer (werkzaam bij het Universitair Medisch Centrum Leiden) en mw. dr. K. Kwast (Universiteit van Amsterdam, Wijsbegeerte). De Heer is beoogd opvolgend vice-voorzitter, vertegenwoordiger van de afdeling Academische Ziekenhuizen in het bestuur van de VAWO en bestuurslid namens de VAWO in het sectorbestuur Zorg van de CMHF. Kwast is beoogd opvolgend penningmeester.

9. Profilering VAWO
10. CMHF-zaken
11. Vaststelling hoofdlijnen CAO-beleid
12. Informatie uit het lokaal overleg
13. Rondvraag en sluiting.

drs. P. den Besten,
secretaris

* Het jaarverslag 2002 werd gepubliceerd in VAWO Visie nr. 2 van dit jaar. De jaarrekening kan worden opgevraagd bij het VAWO-bureau: 030-2316742, info@vawo.nl.

AGENDAPUNT 6

Bestuurlijke herschikking noodzakelijk

Het bestuur van de VAWO wil de banden met de afdelingen versterken. Immers, willen de leden meer invloed kunnen uitoefenen dan is er een regelmatigere communicatie nodig dan twee keer per jaar in de ledenvergadering. Het bestuur stelt daarom voor dat in het landelijk bestuur in principe alle afdelingen vertegenwoordigd zijn.

De VAWO heeft lokale afdelingen in plaatsen waar universitaire instellingen zijn gevestigd en voorts afdelingen voor 'postdocs' en 'academische ziekenhuizen'; bij elkaar vijftien afdelingen. De laatstgenoemde afdeling is noodzakelijk, omdat de belangenbehartiging in het kader van de CAO voor Academische Ziekenhuizen bij de CMHF is overgegaan van de Sector Wetenschappelijk Onderwijs naar de Sector Zorg. Een afzonderlijke afdeling voor de 'postdocs' is het gevolg van het fusievoorstel met het Landelijk Postdoc Platform. Het bestuur stelt voor dat de ledenvergadering op voordracht van de betreffende afdeling een bestuurslid benoemt.

Het bestuur is voornemens om vijf keer per jaar met het voltallige bestuur te vergaderen. Met vijftien leden vergt dat enige organisatie, maar het belang van de leden vraagt om méér communicatie. De bestuursleden zijn de verbindingspersonen met de afdelingen. Vanwege taakefficiëntie is het ook noodzake-

lijk dat er meer personele unie komt tussen een deel van het landelijk bestuur van de VAWO en het bestuur van de Sector Wetenschappelijk Onderwijs van de CMHF. Na de reductie van de sector is het niet langer gewenst dat allerlei zaken dubbel worden gedaan. Voor de VAWO is de sector primair het orgaan waar de samenwerking met de VWSD over inhoudelijke aangelegenheden vorm krijgt. De VAWO heeft inmiddels de verantwoordelijkheid voor de beleidsmedewerkers van de sector op zich genomen en in Delft is er een door die universiteit betaalde beleidsmedewerker vanuit de CMHF gedetacheerd.

Tot nu toe vergaderde het sectorbestuur zo'n tien keer per jaar en het bestuur van de VAWO zo'n zeven keer. In beide besturen waren vergelijkbare organieke functies die op een enkele uitzondering na door verschillende personen werden vervuld. Die structuur bevordert de communicatie en de efficiency niet. In de nieuwe situatie kan het aantal vergaderingen van het sectorbestuur worden beperkt. Het bestuur van de VAWO stelt daarom voor uit het landelijk hoofdbestuur een kernbestuur van ongeveer vijf functies te formeren, waarin tevens de vertegenwoordiging naar de sectoren en besturen van de CMHF is geregeld. Binnen de sector zal daarover overleg worden gevoerd en zul-

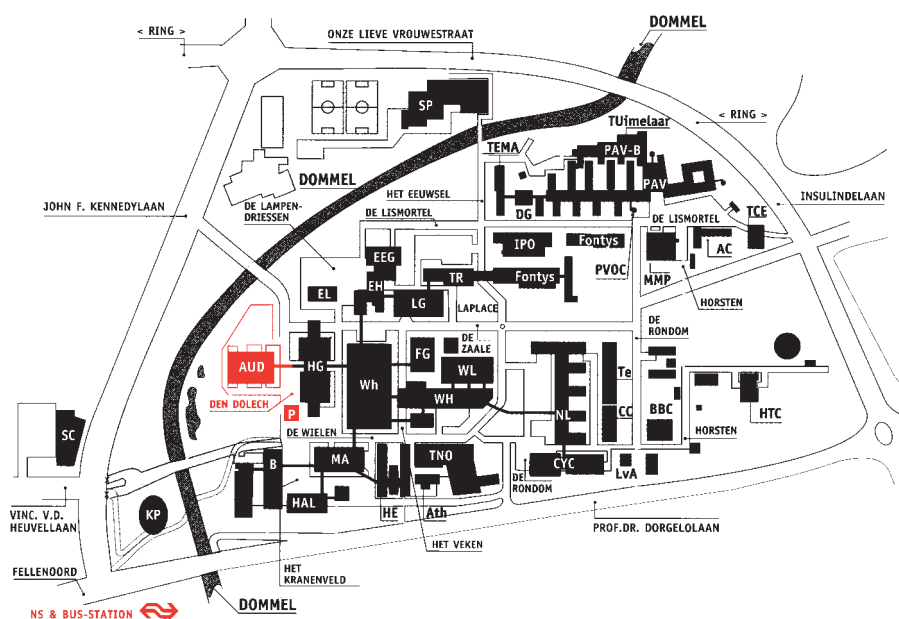
len besluiten worden genomen. In elk geval behoren voorzitter, vice-voorzitter, secretaris, penningmeester en redactievoorzitter tot het kernbestuur.

Veel kaderleden – dat zijn mensen die deelnemen in het lokaal georganiseerd overleg, afdelingsbesturen en medezeggenschapsorganen – zijn druk bezet. Het bestuur is van mening dat zij niet meer dan twee keer per jaar bij elkaar kunnen worden geroepen. Door de landelijke kaderdag van de sector te laten samenvallen met de ledenvergaderingen van de VAWO en de daarmee gepaard gaande symposia, kan er een zekere optimalisering van de tijdsbesteding worden gerealiseerd. Bovendien is er dan een mix van inhoudelijke discussie, huishoudelijke besluitvorming en thematische gedachtewisseling. In hoeverre de rondgang langs de instellingen kan worden gehandhaafd zal een kwestie van de deelnemers worden.

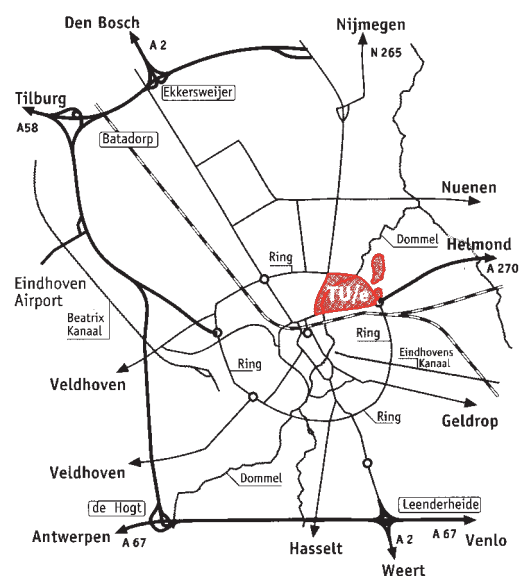
Omdat vanwege de fusie met het LPP de statuten van de VAWO moeten worden aangepast, stelt het bestuur voor tevens de bestuurlijke herschikking in de gewijzigde statuten vast te stellen. Het concept daartoe zal tijdig aan de ledenvergadering worden toegestuurd.

PIETER FOKKINK,
VICE-VOORZITTER

Plattegrond campus

Per auto

Waar vindt u de TU/e?

Het Auditorium van de TU/e ligt op luttele minuten van NS-station Eindhoven. Verlaat het station aan de noordzijde, waar het busstation is gesitueerd. Schuin rechts bevinden zich de universiteitsgebouwen.

Bij het Auditorium is volop parkeergelegenheid. De TU/e bevindt zich aan de noord-oost kant binnen de Eindhovense ringweg, kortweg de Ring.

Kaartjes: TU/e

AGENDAPUNT 10 & 11

Hogeronderwijs- beleid en CAO moeten meer aandacht krijgen

Door recente wijzigingen binnen de CMHF is de VAWO veruit de grootste vereniging in de Sector Wetenschappelijk Onderwijs geworden. Onze Delftse collega's van de VWSD en enkele aan de universiteiten verbonden sportleraren zijn de enig overgebleven sectorgenoten. Die wijziging brengt een grotere verantwoordelijkheid voor de VAWO met zich in personele en beleidsmatige zin. Het bestuur van de VAWO is voornemens duidelijke standpunten te gaan innemen over het hoger onderwijs en de wetenschapsbeoefening. Zowel beleidsinhoudelijke kwesties als de inhoud van de CAO zijn daarbij in het vizier.

KADERDAG

In september is door het bestuur een werkgroep geïnstalleerd die zich over de hoofdlijnen van de CAO gaat buigen. Teneinde een vroegtijdige afstemming met het werkveld te bereiken is een eerste concept van deze hoofdlijnen besproken op de kaderdag van de sector op 8 oktober jl. in Utrecht. Daartoe zijn alle vertegenwoordigers aan de lokale overlegtafels uitgenodigd, zo mogelijk aangevuld met vertegenwoordigers in de (centrale) ondernemingsraden bij onderzoeksinstituten en universiteiten (de twee CAO's waar de sector zelfstandig onderhandelt).

De resultaten van de bespreking op de kaderdag worden verwerkt en ter bespreking voorgelegd aan de Algemene Ledenvergadering van de VAWO met als opdracht de discussie in de afdelingen voort te zetten. Uiteindelijk is het de bedoeling dat vanuit de afdelingen een grotere invloed van de leden ontstaat op de standpunten die door de CMHF(VAWO/VWSD) aan de overlegtafel worden ingenomen.

Er wordt aan een procedure gewerkt waarbij de afdelingen expliciet worden geraadpleegd bij het vaststellen van de inzet van de VAWO voor de CAO. ◀

AGENDAPUNT 7

VAWO fuseert met Landelijk Postdoc Platform

In de voorbije twee jaar zijn de contacten met het Landelijk Postdoc Platform (LPP) zodanig versterkt dat het bestuur aan de ledenvergadering het voorstel kan voorleggen om tot een fusie met het LPP te komen per 1 januari 2004. Het is voor de VAWO van belang dat aan de positie van de postdocs, bij veel instellingen mede de kern vormend van het onderzoekspotentieel, voortdurend aandacht wordt geschonken. Het bestuur is dan ook zeer tevreden met de wijze waarop het LPP met de VAWO

wil fuseren. Alle postdocs van het LPP worden met een overgangsregeling volwaardig lid van de VAWO en vormen met de reeds aanwezige postdocs binnen de VAWO een afzonderlijke afdeling met een eigen vertegenwoordiging in het landelijk bestuur. Ook de website van het LPP (www.postdocplatform.nl) blijft gehandhaafd. Met deze fusie versterkt de VAWO de positie bij het wetenschappelijk personeel.

PIETER FOKKINK

PIETER FOKKINK

ELIMINATIE VAN ONBEDOELDE EFFECTEN NIEUWE PENSIOENREGELING

ABP wil anticumulatieregeling uitbreiden

In deze VAWO Visie is ingegaan op de discussie over het onderhandelaarsakkoord inzake de ABP-pensioenregeling. Inmiddels heeft het ABP nog een aantal aanpassingen voorgesteld, die onbedoelde effecten van de regeling moeten elimineren. Ook worden hier de gevolgen van de versoering van het nabestaandenpensioen (NP) belicht.

Vermindering FPU bij neveninkomsten uit arbeid of bedrijf

De neveninkomsten van FPU-gepensioneerden worden in mindering gebracht op de FPU voorzover die neveninkomsten samen met de FPU meer bedragen dan het inkomen waarvan de FPU is afgeleid. In geval van overschrijding wordt evenwel alleen de basisuitkering verminderd. De andere componenten (opbouw en garanties) vallen buiten de anticumulatieregeling en worden dus volledig uitbetaald.

Achtergrond hiervan is dat de opgebouwde aanspraken als onvoorwaardelijke rechten zijn toegezegd en dat sociale partners bij de totstandkoming van de FPU-regeling het standpunt hebben ingenomen dat de garantierechten voor wat betreft de anticumulatie moeten worden beschouwd als opgebouwde rechten. Dit vanuit de gedachte dat de garanties op termijn worden vervangen door opgebouwde onvoorwaardelijk toegezegde rechten.

MOGELIJKE AANPASSINGEN

In 2001 is door sociale partners besloten om de anticumulatieregeling in geval van samenloop van FPU en WAO uit te breiden en naast de basisuitkering ook de andere componenten te verminderen. De opgebouwde FPU-aanspraken worden ingeval van vermindering doorgeschoven naar het ouderdomspensioen (OP).

Een dergelijke uitbreiding van de anticumulatieregeling wil het ABP ook invoeren voor de samenloop van FPU met neveninkomsten.

Er zal dan wel rekening dienen te worden gehouden met overgangsrecht; uitbreiding van de anticumulatieregeling geldt dan alleen voor nieuwe FPU-toekenningen.

Deze uitbreiding van de anticumulatieregeling wordt nu reeds bij wijze van sanctie toegepast indien er sprake is van oneigenlijk gebruik van de FPU-regeling. Dit is bijvoorbeeld het geval indien een deelnemer kort na

het FPU-ontslag weer intreedt in zijn oude functie.

De besparing per jaar voor het ABP wordt geschat op 1,5 miljoen euro.

Meer dan 100 procent netto bij flankerend beleid

Teneinde oudere werknemers langer te behouden voor het arbeidsproces is een flankerend beleid geïntroduceerd op basis waarvan langer doorwerken wordt beloond met het verhogen van het niveau van de FPU-uitkering. De doelgroep van deze maatregel wordt gevormd door degenen die na 1 januari 2003 doorwerken, op 1 april 1997 50 jaar of ouder waren en een garantie hebben op

hun 61ste jaar van 70 of 75 procent.

De verhoging is afhankelijk van de periode van doorwerken na de 61-jarige leef-

tijd en bedraagt tezamen met de FPU-uitkering bruto maximaal 100 procent van de berekeningsgrondslag. Omdat er echter geen premie betaald hoeft te worden voor OP/NP, FPU, IP en WW, is het huidige nettoniveau meer dan 100 procent van het laatste salaris. Ook dit wordt gezien als een niet-bedoeld onwenselijk effect.

MOGELIJKE AANPASSINGEN

Voorgesteld wordt het uitkeringsniveau te beperken tot maximaal 90/95 procent van de berekeningsgrondslag en het resterende percentage over te hevelen naar het ouderdomspensioen. Deze wijziging heeft geen financieel effect aangezien de korting wordt doorvertaald naar een hoger OP. Hoewel bovenstaande aanpassingen nog niet zijn overeengekomen en de FPU-regeling in stand blijft, zij het dat ook de FPU vanaf 2004 wordt opgebouwd volgens het middelloonsysteem, dient men deze voorgenomen aanpassingen wel te betrekken bij de overwegingen om eventueel, op termijn, deel te gaan nemen aan de FPU.

Regelmatig worden zogenaamde FPU-arrangementen opgesteld waarbij medewerkers overeenkomen om op een termijn van bijvoorbeeld drie of vier jaar met FPU te gaan. Bij het aangaan van dergelijke arrangementen dienen beschermende garanties te worden ingebouwd.

Los van het akkoord en bovenstaande plan-

nen kunnen de voornemens van het kabinet om de wettelijke mogelijkheden van pensioenopbouw te veranderen wel gevolgen hebben voor de FPU.

De gevolgen van de versoering van het nabestaandenpensioen

Een werknemer die op 65 jaar afziet van een nabestaandenpensioen van 10/14de van het ouderdomspensioen krijgt 12 procent meer OP. Vanaf 2004 bedraagt het nabestaandenpensioen 5/14de van het OP en de verhoging van het OP 6 procent.

De verlaging van het NP is voorgesteld om een betaalbare pensioenregeling te bereiken. Daarbij gaat men uit van de gedachte dat in de toekomst de partner zelf heeft gewerkt en het nabestaandenpensioen van de overleden partner als aanvulling dient op een zelfgespaard ouderdomspensioen. Uitgangspunt hierbij is dat beide partners evenveel werken. Het is echter de vraag of het reëel is dat in de toekomst het huishoudinkomen door beide partners in gelijke mate wordt opgebracht. Het meest voorkomende huishoudtype op dit moment bestaat uit eenheden waarin de man 70 procent van het huishoudinkomen inbrengt en de vrouw 30 procent.

Echter, hoe jonger de werknemers zijn, hoe groter het aandeel van de vrouw. Samen met de groeiende omvang van de gemiddelde deeltijd baan lijkt onze samenleving toe te groeien naar een situatie waarin beide partners evenwichtig bijdragen aan het huis-

Nabestaandenpensioen: de tot 2004 opgebouwde rechten worden niet aangetast

houdinkomen. Het voorgestelde nabestaandenpensioen zal op termijn kunnen aansluiten op de realiteit.

Het is dan ook belangrijk te weten dat de opbouw van het nieuwe nabestaandenpensioen pas op 1 januari 2004 ingaat en dat alle tot dat moment opgebouwde rechten ten aanzien van het nabestaandenpensioen zijn gebaseerd op het bereiken van 10/14de deel van het ouderdomspensioen. De tot 2004 opgebouwde rechten worden niet aangetast. Ook de huidige verzekering van nabestaandenpensioen tijdens dienstverband (dus voor de leeftijd van 65) blijft ongemoeid. (BW) ◀

Voor uitgebreide informatie over de ABP-pensioenregeling: www.cmhf.nl

Vereniging van en voor personeel aan universiteiten, onderzoeksinstellingen en academische ziekenhuizen.

De VAWO maakt zich sterk voor de belangen van dit personeel. Zij doet dit in alle medezeggenschapsorganen, zoals het georganiseerd overleg en de ondernemingsraad; en op alle terreinen die in het belang van de leden zijn.

Ook besteedt de VAWO aandacht aan individuele kwesties, zoals aanstelling, bevordering en ontslag. De VAWO doet méér dan alleen pure belangenbehartiging voor haar leden. Zij waakt ook over de kwaliteit van het universitaire onderwijs en onderzoek in het belang van zowel personeel als universiteit.

De VAWO is aangesloten bij de CMHF waardoor zij medepartij is in CAO-onderhandelingen met VSNU, WVOI en VAZ.

Directeur

Mw. mr. J.L. Waayenberg

Juridisch stafmedewerker

Mr. D.O. Pechler

Bureau

Thea de Groot en Arie van Dalen

Bestuur

prof. dr. C.A. de Lange (voorzitter),
drs. P. den Besten (secretaris), dr.
J.G. Groenendijk (penningmeester),
drs. P.F.M. Fokkink (vice-voorzitter),
prof. dr. B.J.S. Hoetjes, mw. dr. H. de
Hoop, mr. ir. A. Rijlaarsdam,
drs. H.J.J. Swarte

Het lidmaatschap kan ieder gewenst moment ingaan en eindigt per 31 december van het jaar waarin het wordt opgezegd. De contributie is gerelateerd aan het bruto-maandsalaris.

De contributiebedragen zijn met ingang van 2003 als volgt:

	per jaar	per maand
		(bij automatische incasso)
tot	€ 1.800,-	€ 52,50
tot	€ 2.500,-	€ 4,50
tot	€ 4.000,-	€ 105,-
boven	€ 4.000,-	€ 144,-
		€ 12,25
		€ 15,-

Postactieve leden incl. VAWO Visie: € 33,-

Postactieve leden excl. VAWO Visie: € 28,-

Postactieve leden zijn diegenen die door pensionering, FPU, wachtgeld of WAO niet meer in actieve dienst zijn.

VAWO: De Haag 9, 3993 AV Houten; tel.: (030) 231 6742, fax: (030) 234 1685, e-mail: info@vawo.nl, website: www.vawo.nl.

Girorekening: 1310307 t.n.v. Penningmeester VAWO, Utrecht. Correspondentie inzake **ledenadministratie:** De Beek Administratieve Dienstverlening BV, Colijnplein 20, 2555 HA Den Haag, tel. (070) 323 1844 (mw. Joyce de Bruin), e-mail: info@vawo-ledenadmin.nl.

Informatie over **collectieve verzekeringen:** OHRA, tel. (026) 400 4040 met vermelding van CMHF/VAWO-relatienummer 756; Zilveren Kruis en andere verzekeringen, Meeús Baneke, B. van Hoorn, tel. (020) 301 8686, e-mail: b.hoorn@meeus-baneke.nl.

Contactpersonen:

Universiteit van Amsterdam
mw. dr. A. Hakkenberg,
tel. (020) 525 4060,
e-mail: a.hakkenberg@frw.uva.nl

drs. J. den Haan,
tel. (020) 525 4658,
e-mail: hans.den.haan@hum.uva.nl

Vrije Universiteit Amsterdam
dr. B. Overdijk, tel. (020) 444 8143,
e-mail:
B.Overdijk.med-chem@med.vu.nl

Katholieke Universiteit Brabant
drs. N.J.G.N. de Beer,
tel. (013) 466 2455,
e-mail: n.j.g.n.debeer@uvt.nl

Technische Universiteit Delft
dr. ir. W.T. van Horssen, tel. (015)
278 3524, e-mail:
W.T.vanhorssen@its.tudelft.nl

Technische Universiteit Eindhoven
ir. P.A.F.M. Goemans,
tel. (040) 247 3698,
e-mail: p.a.f.m.goemans@tue.nl

Rijksuniversiteit Groningen
dr. R. de Groot, tel. (050) 363 6578,
e-mail: r.de.groot@ppsw.rug.nl

Open Universiteit Heerlen
mw. drs. M.E. Bitter,
tel. (045) 576 2636,
e-mail: marlies.bitter@ou.nl

COLOFON VAWO Visie, het ledenblad van de VAWO, verschijnt ten minste vier keer per jaar. **REDACTIEADRES:** Bureau VAWO, De Haag 9, 3993 AV Houten; tel. (030) 2316742, fax (030) 2341685, e-mail: info@vawo.nl. **REDACTIE:** Pieter Fokkink (Universiteit Twente), Thea de Groot (Bureau VAWO), Helen de Hoop (Katholieke Universiteit Nijmegen), Bart Kipp (Universiteit van Amsterdam), Dick Verduin (Wageningen Universiteit) en Bep Waayenberg (Bureau VAWO). **EINDREDACTIE EN VORMGEVING:** Arie van Dalen, Amsterdam. **DRUK:** Ponsen en Looijen Grafisch Bedrijf, Wageningen.

OPLAGE: 3000. VAWO Visie wordt verspreid onder alle VAWO-leden. © Vereniging VAWO en de auteurs. Voor gehele of gedeeltelijke overname van artikelen of illustraties dient toestemming gevraagd te worden; men gelieve zich hiertoe te wenden tot het bureau van de VAWO.

Het volgende nummer van VAWO Visie verschijnt in december.

SLUITINGSDATUM KOPIJ: 17 NOVEMBER

Ja, noteert u mij als VAWO-lid

Ondergetekende: _____

Titel: _____ Voorletters _____ m/v _____

Adres: _____

Postcode: _____ Woonplaats: _____

Geboortjaar: _____

Bank- of gironummer: _____

Universiteit _____ Tel. werk _____

E-mailadres: _____

Faculteit: _____

Instituut/laboratorium/dienst: _____

Contributiebedrag: _____

Geeft zich op als lid van de VAWO

Handtekening: _____ Datum: _____